
ШУ “Епископ Константин Преславски”

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Христо Атанасов Христов
професор в катедра „Управление на системите за сигурност”
на факултет „Технически науки“ в ШУ „Еп. К. Преславски“
гр. Шумен, бул. „Студентски“ №115,
тел. 0889 816612, e-mail: hristov63@abv.bg

на дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките” ,
разработена от **проф. д-р Николай Станев Проданов**

на тема: **„ДЪРЖАВНА ТАЙНА 1948 – 1989 Г. И АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА
КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ: БЪЛГАРСКИЯТ ОПИТ“**

в област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана”,
професионално направление: 9.1. „Национална сигурност”

ШУМЕН

2020 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Предоставената от автора дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките” засяга изключително актуален въпрос, изследващ ролята и мястото на секретността в системата за защита на класифицираната информация разглеждана като компонент на националната сигурност. Необходимостта от защита на класифицираната информация се поражда от значението ѝ за националната сигурност, предвид осигуряване на надеждна защита на факти и обстоятелства, свободният достъп до които би могъл да накърни териториалната цялост, независимостта и суверенитета на Република България.

В тази връзка спецификите в средата за сигурност определят необходимостта от познаване на генезиса, развитието и значението на секретността в управлението на всяка национална държава. В този смисъл актуалността на изследването е обусловена от съществуващите предизвикателства пред академичната общност, свързани с разработване на научно обосновани решения, повишаващи потенциала и ефективното интегрирано използване на Българският опит в защитата на Държавната тайна през различни периоди от развитието на държавата, който не е изследван в необходимата пълнота.

Дефинираният в разработката научен проблем е с безусловна актуалност и е особено значим към настоящия момент, предвид предлагането на ново мислене и нови модели механизми, за поддържане на адекватни способности за защита на класифицираната информация в Р. България.

Авторът надеждно защитава тезата, че стремежът към цялостно намаляване на обема на класифицираната информация и създаването на благоприятни условия, българските граждани да се запознаят с данни, представляващи широк обществен интерес кореспондира пряко с националната сигурност на страната.

В тази връзка авторът удачно се съсредоточава върху изследване на процесът на цялостно уреждане на обществените отношения, свързани със секретността, в които прозира стремежът на държавата за създаване на

благоприятни условия за ликвидиране на нерегламентирания достъп до класифицирана информация.

Проф. д-р Проданов насочва изследването си върху проблема за подобряване на състоянието на защитата на класифицираната информация в България, отчитайки съществуващите тенденции и предизвикателствата от последните години.

Значимостта на темата е свързана с намиране на най-подходящата пресечена точка, на усилията на политическото ръководство на страната по посока усъвършенстване и на теорията и на практиката по защитата на класифицираната информация.

От изложения аспект предоставената ми дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките”, представлява един много добър опит както за задълбочен теоретичен анализ на проблемите в тази област, така и за предлагане на практически стъпки за тяхното разрешаване, с което се констатира съответствие на темата на дисертацията с основното съдържание на разработката.

На тази основа може да се направи извода, че дисертацията за присъждане на научната степен „доктор на науките”, на тема: *„ДЪРЖАВНА ТАЙНА 1948 – 1989 Г. И АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ: БЪЛГАРСКИЯТ ОПИТ“* е актуална, значима и необходима в условията на динамично променящата се среда за сигурност.

2. Обща характеристика и структура на дисертацията.

В предоставения научен труд съдържанието съответства на темата на изследването и покрива всички възможни изисквания. Проф. Проданов правилно е подбрал методиката на изследване при разработването на дисертацията си, опирайки се главно на общо-научните методи на изследване: литературен обзор, анализ и синтез, сравнение, системен подход, исторически, исторически - сравнителен и юридически анализи.

С правилно формолирана изследователска теза, с ясни и правилни определени обект и предмет на дисертационния труд, с добре поставена цел на същия труд, както и с добре набелязани научноизследователски задачи, с тяхното последващо постигане в рамките на изследването може да се приеме, че

авторът е успял да изпълни поставените задачи недвусмислено и чрез това да постигне издигната цел.

Дисертацията се състои от увод, четири глави с изводи към всяка глава, общи изводи, заключение и приложения. Основния текст обхваща 208 листа, 59 литературни източника и 10 нормативни документи. Номерацията на главите и параграфите съответстват на тези от дисертацията. Всяка от главите отговаря на съдържанието на разглежданата проблематика и очертава основните проблеми стоящи за решаване в дисертацията.

В увода, наред с мотивите за написването на дисертационния труд са формулирани целта, обекта, предмета и научноизследователските задачи на разработката. Авторът си е поставил 3 цели и 5 научноизследователски задачи, решаването на които според него, ще позволят пълното изясняване на разглежданите проблеми.

Първата глава е своеобразна предистория на проблема и съдържа кратък обзор на двете нормативни и фактически съвкупности, които представляват предшественик на основния обект за изследване. Има се предвид защитата на държавната тайна в средствата за масова информация в България преди 1944 г. и съответната система в СССР.

Втора глава представлява същинската част от изследването и съдържа опит за цялостно представяне на системата за защита на държавната тайна в Народна република България. Тази глава е написана почти изключително по неизползвани досега архивни материали.

Трета глава е концентрирана върху структуроопределящите страни от модела за защита на класифицираната информация, възприет в България след 2002 г. Тази част от работата е написана предимно върху текстовете на основните нормативни документи и върху все още малкото аналитични разработки в посочената област.

В четвърта глава е направен успешен опит да се идентифицират някои от основните проблеми на системата в настоящия момент, пречупени през призмата на субективните виждания на автора.

В края на дисертационния труд под формата на таблица е направено сравнение на двата модела на защита на класифицираната информация в България и са направени съответните общи изводи и предложения, преследвайки формулираните цели и задачи на изследването.

Може да се обобщи, че структурата на дисертацията съответства на изискванията за такъв вид научна разработка.

3. Характеристика на научните и научно-приложните резултати (приноси) в дисертацията. Достоверност на материала.

Направения научен преглед на дисертацията извеждат несъмнено нейната научна и научно-приложна стойност, същата е разработена последователно и логично. Авторът показва много добро владение на терминологията по разглежданата проблематика и използва богат инструментариум от методи за проучване и анализ и значителна база от емпирични данни. Направени са задълбочени проучвания и интерпретиране на резултатите и са дадени иновативни научни предложения с практико-приложен характер за усъвършенстване на управлението на системата за защита на класифицирана информация.

Обемът на дисертацията е оптимален, от гледна точка на цялостност и завършеност на научното изследване и от гледна точка на изискванията за дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките”.

В дисертационния труд на проф. Проданов са формулиране и постигнати 8 определени научни и научно-приложни приноси. Приемам за достатъчни така получените научни и научно-приложни резултати в изследването и ги определям като приносна част на дисертационния труд в научната област.

Разработеният научен труд е лично дело на автора, тъй като изследванията в сферата на разглежданата проблематика не са обект на масови научни разработки. Не са налице съмнения за плагиатство.

4. Оценка на публикациите по дисертацията и авторство

Авторът в своя автореферат към дисертацията е посочил шест броя публикации. Същите отразяват основни моменти от дисертационния труд и кореспондират с темата на дисертацията, като разширяват изследванията в

разглежданата област и разкриват задълбочени познания. Всичките публикации са лично дело (самостоятелни публикации) на автора.

5. Литературна осведоменост и компетентност.

Съществуващата литература е оценена по достойнство и ползвана с научна добросъвестност. Източниците, използвани при издигане на хипотези, са с безспорна научна стойност и не пораждат съмнения по отношение на формулираните изводи и заключения. Същите са използвани творчески за нуждите на изследването, като са цитирани в съдържанието на дисертационния труд.

Литературните източници използвани от автора са му позволили добре да развие съдържанието на дисертационния труд. При написване на труда авторът е използвал достатъчно голям брой литературни източници - общо 69 източника.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен съгласно изискванията на регламентирани документи (ЗРАСРБ и ПП ЗРАСРБ), отразява коректно съдържанието на дисертацията и дава пълна представа за решените научни задачи и постиженията на автора, научната стойност и практическата приложимост на постигнатите приноси.

В него намират своето място направените достатъчно добри, разбираеми и задълбочени изследвания, включващи постигнатите научни и научно-приложни приноси, отговарящи на изследванията и анализите направени в отделните глави на дисертационния труд и списък с научните публикации по темата.

7. Критични бележки.

Нямам критични бележки. Като пожелание за бъдещата научно-изследователска работа на автора е да продължи изследванията си по настоящата изключително актуална проблематика. Препоръката ми е автора да публикува научните си изследвания, резултати и предложения на дисертационния труд под формата на монографичен труд, който би бил изключително полезен, както в учебния процес на висшите военни училища, така и в научен и практико-приложен аспект за институциите от системата за защита на класифицирана информация.

8. Лични впечатления и други въпроси

Личните ми впечатления от автора на дисертацията са формирани от дългогодишната ни съвместна преподавателска дейност в професионално направление 9.1. Национална сигурност. На тази база убеждението ми за него е свързано с изключителен професионализъм, компетентност и амбиция да изследва актуални и сериозни събития и проблеми относими към националната сигурност.

9. Заключение.

Всичко това ми дава основание да заявя, че дисертацията за присъждане на научна степен „доктор на науките” е напълно завършено научно изследване с научно-приложен характер по посочения научен проблем. Представеният към него автореферат отговаря на изискванията. Научните публикации съответстват и имат връзка с направените изследвания в дисертационния труд. Разработката е иновативно и лично дело на автора с безспорни научно-приложни приноси, съответстващи на критериите за присъждане на научната степен „доктор на науките”, съгласно чл.12 на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

10. Оценка на дисертационния труд.

Гореописаните достойнства на дисертацията, определят притежаваните от автора задълбочени теоретични знания по научната специалност и способност за извършване на самостоятелни научни изследвания. В качеството си на член на Научното жури и на основа на установени изпълнени изисквания за подобен вид научни трудове, давам своята „Положителна“ оценка на представената ми за становище дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките” на тема: „ДЪРЖАВНА ТАЙНА 1948 – 1989 Г. И АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ: БЪЛГАРСКИЯТ ОПИТ“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност”, разработена от проф. д-р Николай Станев Проданов и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на научна степен „доктор на науките” на проф. д-р Проданов.

24.03.2020 г.
гр. Шумен

РЕЦЕНЗЕНТ:
ПРОФ. Д-Р

ХРИСТО ХРИСТОВ